

Vad gör en bibliotekarie?

Bibliotekariens osynliga roll försvagar och kommer att försvaga folkbiblioteket som institution.

Tobias Willstedt

Hur betraktas folkbiblioteket som institution i 00-talets Sverige? Det är en fråga som de flesta av oss som jobbar med att utveckla folkbiblioteket har frågat oss. Men följdfrågan är: kan vi verkligen besvara den frågan utan att fundera över hur vi som jobbar på folkbibliotek betraktas, och hur det arbete vi utför värderas utifrån?

Häromdagen diskuterade jag olika utbildningar och framtidsutsikter med en besökare på mitt bibliotek som själv var i den åldern då det är relevant att fråga runt kring detta. När jag berättade om biblioteks- och informationsvetenskap, den fyraåriga utbildningen jag själv hade gått, stod den unga besökaren chockerad framför mig: "Fyra år?! För att göra ingenting?" Han verkade vara av uppfattningen att det enda jag gjorde om dagarna var att stå vid en informationsdisk och visa var den och den boken stod, för att eventuellt ibland förflytta mig till kopian och förklara hur man gör dubbelsidiga kopior. Det är lätt att bli deprimerad när den typen av reaktioner uppstår i samband med ett samtal om ens yrkesval. Ibland känner man till och med för att gå hem och ta sig en funderare kring vad det egentligen är man håller på med.

Nu vet jag ju att jag verkligen gör mycket mer än "ingenting" om dagarna och att mitt arbete är fullt med både praktiska och mer intellektuellt krävande och kreativa moment. De dagliga sysslorna med att få folkbiblioteket att fungera som en institution, att se till att lokalen sköts och att besökarna får den service som ingår i vårt uppdrag, är kanske den del av arbetet som i första hand möter

besökaren. Men till bibliotekarierollen hör också det mer långsiktiga arbetet med planering av programverksamhet, service mot skolor och fritidsgårdar och samarbetet med andra aktörer i lokalsamhället. Verkstäder, föreläsningar, bokprat, sagostunder, föreställningar, seniorsurf och språkcaféer: det är bara en del av bibliotekens utbud, och endast en del av det utåtriktade, offensiva och sociala arbete som ett väl fungerande folkbibliotek kräver. Det där arbetet som många (majoriteten?) antingen inte ser, eller annars verkar tro att det inte föreligger någon arbetsinsats bakom det. Ingen arbetsinsats som kommer från en bibliotekarie i alla fall.

Nyligen hade svensk biblioteks-förening en stor kampanj – Library Lovers – och med kampanjen en reklamoffensiv där Library Lovers manifest basunerades ut. Kampanjen underströk bibliotekens stora betydelse som institution på en makronivå och hur folkbibliotekens existens har haft del i hur samhället ser ut i stort. Genom statistisk visade den på vad folkbibliotekets kräftgång har haft för resultat de senaste decennierna och tog strid för en nationell bibliotekspolitik.

Det är såklart föredömligt,



men Library Lovers- kampanjen begripliggjorde inte för utomstående vad vi bibliotekarier egentligen gör på folkbiblioteken. Den visade på vikten av att ha folkbiblioteken kvar, men gav inga andra svar på frågan om bibliotekariernas roll och arbete utom det uppenbara. Vad en bibliotekarie gör på sin arbetstid, förutom det uppenbara att vi står vid informationsdisken och hjälper folk, är fortfarande lika osynligt som innan. Kopplingen mellan bibliotekariernas arbete och positiva effekter på samhället i stort är fortfarande inte tydlig för den oinitierade. Då kan resultatet bli obemannade bibliotek som har varit uppe på tapeten inom exempelvis Lunds kommun.

När jag började min karriär som bibliotekarie, 2006, såg jag inte folkbibliotekariens image som ett



Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Dela Lika 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

större problem. Nu, några år senare, retar det mig att har bibliotekarien försvunnit ur en biblioteksdebatt som redan är olyckligt smal. Bibliotekariens osynliga roll försvagar och kommer försvaga folkbiblioteket som institution. Hur förklarar man att bibliotek är viktiga om folk inte vet vad som händer på bibliotek? Och det som händer på biblioteket är ett resultat av vårt arbete.

Jag blev glad när jag läste Niclas Lindbergs artikel "Kärnan i folkbibliotekens verksamhet" i BBL 01:2009. Lindberg tar här upp IFLA:s text angående bibliotek och intellektuell frihet och tar ur denna text fasta på att biblioteken skall samla, bevara och tillgängliggöra kunskap och information. Att det som händer på biblioteken, det som vi jobbar med, är att samla, bevara och tillgängliggöra kunskap och information är något jag kan gå med på. Jag skulle dessutom vilja ha en speciell betoning på det med att tillgängliggöra i ett kunskapsområde

som i allt högre grad kännetecknas av ökande klyftor och desto mer belysa hur bibliotek i socialt utsatta områden kan ha en totalt livsavgörande roll för besökarna.

Folkbiblioteken är en öppen plats som i bibliotekariernas regi kan vara både stillsam och engagerande för besökare. För grupper i samhället som befinner sig utanför en hegemonisk position på grund av klass, sexualitet, etnicitet eller handikapp är folkbiblioteket i bästa fall ett rum

...det är anmärkningsvärt hur osynliga bibliotekarier är i det offentliga samtalet, också när samtalet kretsar kring biblioteken

där man har möjlighet att ta plats i ett sammanhang och utveckla sig utan krav på prestation eller andras godkännande. Detta är unikt, och något som det är bibliotekariernas

uppgift att skapa, bevara och utveckla. Det här måste vi visa att vi det är vårt mål och lyckas tydliggöra hur vårt dagliga arbete leder dit. Något som inte bara är knutet till en plats, utan till konkreta handlingar. Till en verksamhet.

Det sägs att vi lever i ett kunskapsområde. Om det stämmer tycker jag det är anmärkningsvärt hur osynliga bibliotekarier är i det offentliga samtalet, också när samtalet kretsar kring biblioteken. Ju fler besökare vi har av uppfattningen att bibliotekarier i grunden gör "ingenting", desto fler kommer det att vara som anser att ett obemannat folkbibliotek är ett fullt tillräckligt folkbibliotek. Det är upp till oss bibliotekarier att tro tillräckligt mycket på vår verksamhet för att kunna protestera, argumentera och alla andra till buds stående sätt motverka denna förödande utveckling. Bibliotekarier gör skillnad.